

เมืองแม่กลองสวนประเพณีท่องเที่ยวต้น
ลอมกระทะทองกาบกลัวยกมีปัญญาไทย

จากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ ชาวจังหวัดสมุทรสงคราม ว่าประเพณีลอยกระทงกาบกล้วยเมืองแม่กลอง เกิดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี หมู่ ๑ ดาว ๑ แต่ละหมู่บ้านจะมารวมตัวกันทำกระทง โดยนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น คือต้นกล้วยมาใช้ทำกระทง และหาซื้อธูปห่อใหญ่ ๆ นำมาจุ่มน้ำมันยางให้ทั่วทั้งกาบแล้วคลี่ตากแดด 1 หรือ 2 วัน พอแห้งแล้วก็นำไปจุ่มเทียนไขร้อน ๆ อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำต้นกล้วยที่ตัดเตรียมไว้หั่นเป็นท่อน ๆ ยาวประมาณท่อนละ 8-10 นิ้ว ลอกกาบกล้วยออก แล้วหยางขึ้นใช้รูปที่ตากแดดจนแห้งปักลงกลางกาบกล้วยแล้วใส่ดอกไม้ที่ชอมพอสวยงาม พอดกคำของวันลอยกระทงเพ็ญเดือน 12 หมู่สาวก็จะแต่งตัวกันอย่างสวยงาม นำกระทงกาบกล้วยที่ช่วยกันทำจำนวนมาก ใส่เรือพายมาที่แม่น้ำแม่กลองหรือริมคลองสองฝั่งคลอง โดยหมู่ ๑ ที่รักความสนุกก็จะนำกลองใบเล็ก ๆ และฉิ่ง ฉาบหรือเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ดีเป็นจังหวะร้องรำทำเพลงในเรือเพื่อความสนุกสนาน จากนั้นจึงนำกระทงกาบกล้วยที่ปักธูปบูชาบนน้ำมันยางจุดไฟปล่อยลอยเป็นสายตามแนวลำน้ำที่ไหลลงสู่ปากอ่าวแม่กลอง ธูปจะติดไฟลุกอย่างช้า ๆ ให้ความสว่างไสวอย่างสวยงาม ยิ่งถ้าปล่อยกระทงกาบกล้วยตอนดึก ๆ ด้วยแล้ว จะสวยงามตระการตามากอย่างหาที่เปรียบมิได้

ต่อมาประเพณีลอยกระทงสายกาบ

กล้วยของเมืองแม่กลองได้หายไป โดยไม่ทราบสาเหตุ บ้างก็ว่ามาจากเศรษฐกิจ กอปรกับน้ำมันยางมีราคาแพงขึ้นและหาได้ค่อนข้างยาก อีกทั้งการคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้คนทั้งเรือหันมาใช้รถที่สะดวกและรวดเร็วกว่า บ้างก็ว่าคนรุ่นใหม่นิยมนำเข้าวัฒนธรรมของซีกโลกตะวันตกเข้ามา ขณะที่หมู่ ๑ ดาว ๑ สมัยนั้นก็เริ่มชราภาพลง และมีครอบครัวกันไปหมดต่างก็แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพที่จังหวัดอื่น ทำให้ไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการลอยกระทงกาบกล้วยของเมืองแม่กลองจึงเลือนหายไป

และจากการที่ภาคราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนที่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ในท้องถิ่นที่แฝงซึ่งนับสำคัญแห่งภูมิปัญญาของความประหยัด เรียบง่าย แต่ต้องให้พอดีและ

สมดุล จึงได้ฟื้นฟูประเพณีลอยกระทงกาบกล้วยเมืองแม่กลองขึ้นมาอีกครั้ง เมื่อปี 2548 ด้วยคอนเซ็ปต์ กระทง "กาบกล้วยเมืองแม่กลอง" ประหยัด เรียบง่าย พอดี สมดุล ประหยัด คือใช้ต้นกล้วย ที่มีในท้องถิ่น เรียบง่าย คือไม่ต้องตกแต่งอะไรมาก คือกาบกล้วย ต้องมีขนาดพอดียาวแค่ 8-10 นิ้วและลอยน้ำได้ สมดุล คือปักธูปที่ชุบน้ำมันยาง ต้องปักตรงกลางกาบกล้วย จึงจะสมดุล กระทงจะได้ไม่ล้ม

นายพิสิฐ เสือสมิง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) สมุทรสงคราม บอกว่าวิถีชีวิตของชาวสมุทรสงคราม มีความผูกพันกับสายน้ำมาตลอด ดังนั้นเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ และประเพณีที่ดีงามของไทยอีกทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูประเพณี ปีนี้จังหวัดสมุทรสงคราม จึงจัดงานลอยกระทงกาบกล้วยเมืองแม่กลองขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ถึง 2 แห่งในวันที่ 25 พฤศจิกายนนี้ ณ ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลอง แห่ง

แรกที่บริเวณหน้าอุทยานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 และแห่งที่ 2 ที่บริเวณวัดภูมิรัตนฤทธิทอง อำเภอมโนรมย์ ทั้ง 2 แห่งจะมีกระทงกาบกล้วยกว่า 2 แสนใบพร้อมปักธูปจุดไฟมาปล่อยให้ลอยไปตามท้องน้ำของแม่น้ำแม่กลองสว่างไสวราวกับมีงานเฉลิมฉลอง โดยมีต้นทางลอย

กระทงที่บริเวณหน้าวัดภูมิรัตนฤทธิทอง เมื่อผ่านบริเวณหน้าอุทยานรัชกาลที่ 2 ซึ่งเป็นคิ่งน้ำจะมีความสวยงามเป็นอย่างมาก ส่วนกิจกรรมในงานที่วัดภูมิรัตนฤทธิทอง มีการประกวดเรือไฟในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งถ้วยรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการประกวดนางนพมาศแม่สาวลูกสวย การแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยและการลอยกระทงกาบกล้วย 2 แสนใบในแม่น้ำแม่กลอง

ร้อยโท พัทธดน อนุสุวรรณ ผู้จัดการอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 บอกว่า ในส่วนของอุทยานรัชกาลที่ 2 มีพิธีลอยพระประทีปพระราชทานเป็นปฐมฤกษ์ของเทศกาลลอยกระทง มีการประกวดกระทงทั่วไปชิงถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การร่ายย้อนยุค และตลาดโบราณย้อนยุค ซึ่งทั้งหมดจัดขึ้นในวันที่ 25 พฤศจิกายน และเปิดให้ชมทั้ง 2 แห่งฟรีตลอดงาน.

มานพ จันทร์ฤกษ์